

Folketingets Uddannelsesudvalg

Afdelingen for grundskole og
folkeoplysning

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K.
Tlf. 3392 5600
Fax 3392 5666
E-mail uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr. 20-45-30-44

Svar på spørgsmål 55 (Alm. del):

03-12-2009

I brev af 3. november 2009 har udvalget efter ønske fra Christine Antorini (S) stillet mig følgende spørgsmål:

Spørgsmål 55:

”Ministeren bedes orientere udvalget om det såkaldte ekstremisme-tilsyn, der skal ske på et udpluk af danske fri- og privatskoler:

- a. Hvor stammer initiativet fra, og hvilke partier har været med til at træffe beslutningen?
- b. Hvorfor er det sat i gang?
- c. Hvad går det ud på?
- d. Hvad er arbejdsdelingen mellem Integrationsministeriet og Undervisningsministeriet i forhold til dette tilsyn?
- e. Hvilke kriterier måles der på for at finde ud af, om der sker ekstremisme på fri- og privatskolerne?
- f. Hvordan gennemføres ekstremisme-tilsynet i praksis?
- g. Hvilke skoler er blevet udvalgt til det første ekstremisme-tilsyn, og hvorfor er netop disse skoler blevet valgt?”

Svar:

Ad a. ”Hvor stammer initiativet fra, og hvilke partier har været med til at træffe beslutningen?”

Initiativet til en særlig tilsynsrunde med 25 frie grundskoler er et led i regeringens handlingsplan til forebyggelse af ekstremistiske holdninger og radikaliserings blandt unge fra januar 2009. Tilsynet vedrører udvalgte frie grundskolers opfyldelse af friskolelovens krav om, at skolerne skal forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre.

Ad b. "Hvorfor er det sat i gang?"

Formålet med ovennævnte handlingsplan er at sætte fokus på udfordringen ved de seneste års stigende tendenser til ekstremisme og radikalisering – både i Danmark og andre steder i verden.

Handlingsplanen er opdelt i syv indsatsområder med i alt 22 initiativer. Det 4. indsatsområde har overskriften "Demokratisk fællesskab".

Demokrati- og medborgerskabsundervisning i de frie grundskoler indgår som et ud af flere elementer i handlingsplanens initiativ 9 om "Styrkelse af demokrati- og medborgerskabsundervisning".

Ad c. "Hvad går det ud på?"

Initiativet knytter sig til friskolelovens krav om, at skolerne skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Undervisningsministeriet fører allerede i dag tilsyn med indholdet og kvaliteten i undervisningen på de frie grundskoler, herunder med om skolerne forbereder eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Tilsynet varetages af Skolestyrelsen.

Som en del af tilsynet kan Skolestyrelsen iværksætte tilsyn med en eller flere skoler eller med et særligt indsatsområde, som vedrører skolernes opfyldelse af friskolelovens krav. Tilsynsrunden vil således være en del af Skolestyrelsens almindelige tilsyn.

Formålet med initiativet er, at der gennemføres tilsyn med 25 frie grundskolers opfyldelse af kravet i friskoleloven om, at skolerne skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Skolestyrelsen vil i hvert enkelt tilfælde vurdere, om der er anledning til yderligere opfølgning overfor skolen. Herudover vil tilsynsrunden give Skolestyrelsen mulighed for at afprøve nye tilsynsmetoder i forbindelse med tilsynene.

Ved afslutningen af tilsynsrunden vil Skolestyrelsen i samarbejde med skoleforeningerne udarbejde en redegørelse, der skal danne grundlag for en vurdering af, om der er behov for eventuelle ændringer af friskoleloven.

Ad d. "Hvad er arbejdsdelingen mellem Integrationsministeriet og Undervisningsministeriet i forhold til dette tilsyn?"

I forbindelse med den konkrete tilsynsrunde skal Integrationsministeriet (Demokratikontoret) bistå med faglig ekspertise.

Regeringen besluttede i 2007, at der skulle oprettes en fagenhed i Integrationsministeriet med henblik på at styrke og koordinere indsatsen mod kræfter, der modvirker grundlaget for integration. Af regeringsgrundlaget fra november 2007 fremgår det, at enheden blandt andet skal

bistå Undervisningsministeriet med at føre skærpet tilsyn med de privatskoler og andre undervisningsinstitutioner, som modvirker grundlaget for integration.

Integrationsministeriet deltager i den overordnede tilrettelæggelse af tilsynsrunden samt i den løbende opfølgning på initiativet. Der er endnu ikke taget stilling til, i hvilket omfang Integrationsministeriet skal være repræsenteret på de konkrete tilsynsbesøg. Det skal understreges, at det er friskolelovens krav, der føres tilsyn efter, og det er Skolestyrelsen, der har ansvaret for tilsynsrunden som den relevante tilsynsmyndighed.

Ad e. "Hvilke kriterier måles der på for at finde ud af, om der sker ekstremisme på fri- og privatskolerne?"

Ethvert tilsyn gennemføres med respekt for skolernes lovfæstede frihed til at tilrettelægge og gennemføre en undervisning, som stemmer overens med skolernes overbevisning. Det gælder for skoler, som bliver udvalgt i denne tilsynsrunde, som det gælder for alle øvrige skoler, som måtte komme under tilsyn.

Det betyder, at skolerne kan opfylde kravene på mange forskellige måder. Jeg kan derfor ikke give en opskrift på, hvilke kriterier skolerne skal leve op til. Skolestyrelsen har udarbejdet en række indikatorer, som kan anvendes som målemærker i tilsynet. Indikatorerne, der ikke er udtømmende, er en række tegn på, at skolerne lever op til kravet om, at de skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Indikatorerne vil blive evalueret efter gennemførelsen af de første fem tilsyn.

Der vedlægges til Uddannelsesudvalgets orientering et notat, der beskriver de nævnte indikatorer.

Ad f. "Hvordan gennemføres ekstremisme-tilsynet i praksis?"

Tilsynet med den enkelte skoles konkrete indsats varetages på samme måde som Skolestyrelsens øvrige tilsyn med undervisningens indhold og kvalitet. Det betyder, at styrelsen indsamler oplysninger om den enkelte skoles indsats. Dette foregår dels ved, at skolerne både mundtligt og skriftligt får mulighed for at redegøre for, hvordan de sikrer, at eleverne forberedes til at leve i et samfund med frihed og folkestyre. Ligeledes vil observationer af undervisningen indgå som et fast element i tilsynsrunden. På baggrund heraf foretager styrelsen en pædagogisk faglig vurdering af, om den enkelte skoles indsats er tilstrækkelig.

I forbindelse med tilsynsrunden vil Skolestyrelsen afprøve nye tilsynsmetoder inden for de eksisterende lovgivningsmæssige rammer, som kan give styrelsen erfaringer, der kan anvendes i fremtidige tilsynssammenhænge. I forbindelse med tilsynet med de første fem skoler vil der dog ikke blive afprøvet nye tilsynsmetoder.

Ad g. ”Hvilke skoler er blevet udvalgt til det første ekstremisme-tilsyn, og hvorfor er netop disse skoler blevet valgt?”

Skolerne vil blive udvalgt efter tre udvælgelseskriterier. Skolerne skal opfylde et af kriterierne for at indgå i tilsynet.

Skolerne vil blive udvalgt efter følgende kriterier:

1. Skoler som ikke har eksplicite mål for, hvordan de vil sikre, at eleverne forberedes til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre
2. Skoler, hvor der er en bekymring for, at eleverne primært eller overvejende færdes i miljøer i og omkring skolen, der isolerer sig og/eller ekskluderer andre personer eller grupper eksempelvis på baggrund af religion, hudfarve og politiske holdninger
3. Skoler, hvor styrelsen på baggrund af oplysninger om skolen allerede har en bekymring om, at skolen ikke sikrer, at eleverne forberedes til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre

Herudover vil der blive lagt vægt på en spredning i skolernes geografiske placering og mellem store og små skoler.

Med venlig hilsen

Bertel Haarder